

Így kezdődött

Kulin György a Csillagok Világa 1947-es Évkönyve köszöntőjében kifejtette, hogy a magyar csillagászati egyesülések története tragikus magyar sorsunk tükré; hogy a háborúk pusztításai és a gazdasági krízisek következtében a tudományos egyesületek és folyóiratok sorra összeroppantak. A pusztítás után azonban mindig van erőnk újrakezdeni, és ez biztató öröm.

Mindezek a szavak ráillenek a 45 éve alakult s két éve újjáalakult Magyar Csillagászati Egyesületre.

Az 1923-ban létrehozott Stella Csillagászati Egyesület a 30-as évek gazdasági depressziója következtében pusztult el. Az 1944-ben a Természettudományi Társulat Csillagászati Szakosztálya keretében szerveződött Alosztály a csillagászat barátait és műkedvelőit gyűjtötte össze. Folyóirata, a Csillagok Világa, mintegy 800 előfizetővel rendelkezett. A hazánk földjén dúló harcok ezt a szép munkát is megszakították.

Az 1945-ben szerveződött Szabadegyetem csillagászati előadásain összegyűlt sok régi alosztály-tag sürgette a csillagászat barátai új társulásának megalakulását. A leendő egyesület egyik fő célját az ismeretterjesztésben látva elengedhetetlennek tartotta egy székház léteét, ahol állandó távcsöves bemutatás folyhat, és kellő méretű előadóterem áll rendelkezésre.

Az Egyesület alakuló ülésére 1946. november 11-én, a Magyar Általános Hitelbank dísztermében került sor.

A történeti hűség kedvéért nem hallgatható el, hogy abban az időben Kulin György még a Szabadság-hegyi Csillagvizsgáló Intézet kötelékében adjunktusként dolgozott, és az Intézet igazgatója, Detre László levelet intézett az alakuló közgyűléshez. Levelében főlőlegesen ítélté az MCSE megalakulását, mert a nagyközönség, mint addig is, az Intézetet szabadon látogathatja

kellő szakmai vezetés mellett, a meghirdetett időpontokban.

A több mint 400 főnyi hallgató-ság tudomásul vette a levél tartalmát, de nem állt el a tervezett Egyesület megalakításától.

A Magyar Csillagászati Egyesületnek már megalakulása pillanatában 403 tagja volt. Volt köztük — az alapító ügyvezető elnökön kívül — csillagász szakember (Csada Imre, Guman István, Kolbenheyer Tibor, Ponori Thewrewk Aurél, Róka Gedeon), műszertervező (Lajtai István, Orgoványi János, Sanyó Lajos) és sok más amatőrön és csillagászatkedvelőn kívül néhány neves művész is (Medgyessy Ferenc, Vavrinecz Béla).

A tisztikar a Ganz igazgatóján, dr. Deák András elnökön kívül az ügyvezető elnökből, az 5 választott és a szakosztályok részéről delegált 18 (!) alelnökből, jegyzőből, pénztárosokból, ellenőrből és könyvtárosból állt. Megalakult a számvizsgáló-, a szerkesztő és kiadó-, továbbá az Uránia bizottság, és jóváhagyták a 23 (!) szakosztály vezetőségét is.

Az ezt követő időben a tagság létszáma egyenletesen nőtt. 1946 végén 660, 1947 őszén 1500, 1948 tavaszán már 2000, és 1949 áprilisában 2270 volt az aktív tagok száma.

A megalakulás idején az Uránia épületéül még a Nap-hegyi Csakó utcai romos iskolát szemelte ki a vezetőség, de 1947 elején a Kultuszminisztérium — Ortutay Gyula miniszter meggyerése következtében — a jelenlegi Sáro utcai villaépületet ajándékozta az Uránia céljaira. Az Egyesület ebben talált otthont. A felújított épületet 1947. 09. 22-én mutatták be a sajtó képviselőinek, és a másnapi közgyűlés után adták át rendelkezésükre. A Szabadság-hegyi Csillagvizsgáló két nagyobb műszert ajándékozott az Urániának. A 20 cm-es Heyde-refraktor ma is az Uránia főműszere.

CSILLAGOK VILÁGA

Felelős kiadó
és felelős szerkesztő:
DR. KULIN GYÖRGY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, XI., Sánc-u. 3/h

**A MAGYAR
CSILLAGÁSZATI EGYESÜLET
NÉPSZERŰ FOLYÓIRATA**

Megjelenik: kéthavonta
Előfizetési díj nem tagoknak egy évre
30 forint
A M. Cs. E. tagjai tagdíjelményként
kapják

Telefon: 238-268
Hivatalos órák
hétköznaponként délután 4-7-ig

Postatakarékpénztári
csekk száma: 29.092
Magyar Csillagászati Egyesület,
Budapest
BOLTI ÁRA 6 FORINT

A belső berendezés jórészt magánosok adományaiból, társadalmi munkában készült el. Még abban az évben megkezdődött a rendszeres távcsöves bemutatás és megindult a csütörtöki előadássorozat. Ugyancsak 1947-ben a Csillagok Világa az évkönyvön kívül még két kiadvánnyal jelentkezett: Kulin: Az élet csillagászati feltételei, ill. Kulin-Kolbenhayer: Rádió, radar, rakéta címmel. Maga a folyóirat 1948-ban indult kéthavi lapként. Érdekes cikkeket és cikksorozatokot közölt a csillagászati alapfogalmak, a változócsillagok, a kozmobiológia és asztrometeorológia, a rádiós meteorészlelés, a távcsőépítés és a csillagászat történet tárgyköréből. Minden számban olvasható a tagság az MCSE életéről, az Urániáról és a benne rendezett programokról, de megtalálható volt bennük az új tagok listája is.

1948 őszén indultak meg az Urániában az ún. művészek, amelyekben hivatásos színészek, előadóművészek, operaénekesek léptek fel, s amelyeken olyan látogatók is jelen voltak, mint Illyés Gyula, Szabó Lőrinc vagy Kodolányi János.

A szakosztályok közül a változócsillag-, a Hold-, a Nap-, a rádió-megfigyelő (meteorészlelő), a kozmobiológiai, a távcsőépítő és az asztrológia-kritikai szakosztály munkássága érdemel említést. Ez utóbbi keretében Baktay Ervin 1948 elejére előadássorozatot hirdetett meg. Kulin György a Csillagok Világa 1948 áprilisi számában szűkés- gesnek tartotta egy ilyen vonatkozású cikkének — Egyesületünk viszonya az asztrológiához — megjelentetését. Ebben világosan rögzíti

az Egyesület álláspontját: nem elméleti vitákat, hanem objektív statisztikai adatokon alapuló vizsgálatokat szeretne látni. Az általa rendezett csillagász-asztrológus találkozók és párbeszédok a legteljesebb sikertelenség jegyében zajlottak le, így az Egyesület 1948 szeptemberében megszüntette az asztrológia-kritikai szakosztályt.

1949 elején komor felhők gyülekeztek az Egyesület égboltján. A (Társadalom- és) Természettudományi Társulat akkori főtitkára, Mariska Zoltán a Szabadság-hegyi Csillagvizsgáló Intézet képviselői jelenlétében közölte az Egyesület két vezetőségi tagjával, hogy az Egyesület vezetősege, munkája és folyóirata ellen súlyos kifogások merültek fel, így az Egyesület vagy oszljon fel, vagy olvadjon a Társulat Csillagászati Szakosztályába. Hiába utasították vissza a vádak az Egyesület képviselői, néhány egyeztető tárgyalás után az 1949. április 9-i közgyűlés — nyilvánvalóan nem önszántából — kimondta a Társulattal való fúziót. Az ígéretek ellenére az Egyesület minden hatásköre megszűnt. Kulin Györgyöt eltávolították az Uránia éléről, és az amatőr élet részben magánosok többé-kevésbé elszigetelt munkájában, részben a társulat szakosztályában, szűkös keretek között folyt tovább.

Hogy "mindig van erőnk újragezdeni", bizonyította be az Egyesület két évvel ezelőtti újjáalakulása. Tőlünk függ, hogy milyen, múltjához méltó eredmények kísérik életét.

PONORI THEWREWK AURÉL